

Лопата Д., студентка
Науковий керівник: Фастовець О. О.,
к.п.н., Національний університет
фізичного виховання та спорту
України, м. Київ

ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ НА ІВАНО-ФРАНКІВЩИНІ

Івано-Франківщина також багата на історико-культурну спадщину. За кількістю пам'яток архітектури та містобудування область одна з найменших за територією та населенням посідає друге місце в Україні. В даний час в області під охороною держави перебувають 1360 пам'яток архітектури, в т. ч. 87 пам'яток національного значення, переважна більшість з яких – це пам'ятки дерев'яної і мурованої архітектури [2; с. 117]

Велику цінність мають історичні сакральні споруди. Тут, окрім збережених чи відновлених пам'яток (храм святого Пантелеймона XII ст., церква Різдва Христового XIII-XVIII ст., Успенська церква XVI ст., літописні Галичина могила та Княжа криниця), є ще фундаменти 14 церков XII-XIII ст., залишки печерних монастирів, фортифікаційних споруд тощо.

Перспективним є включення до програм перебування туристів відвідання замків, які збереглися на території області але потребують ретельної реставрації. Серед фортифікаційних укріплень Івано-Франківської області привертають увагу розташовані на берегах Дністра Раковецький і Чернелицький замки в Городенківському районі.

Раковецький замок було збудовано в середині XVII ст. біля с. Раковець. У 1657 р. замок витримав облогу козаків, а через 10 років татар, але 1676 р. був пошкоджений турецькою навалою. Після відбудови він продовжував виконувати оборонну функцію але у 1763 р. було остаточно зруйновано. До наших днів збереглися оборонна вежа та залишки фортечної стіни. Значно краще зберігся Чернелицький замок у східній частині смт. Чернелеці. Цей замок було зведено в середині XVII ст. вроцлавським воєводою Михайлом Чарторийським. Першого руйнування він зазнав під час визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького, але в 1659 р. був відбудований. Удруге постраждав під час турецької агресії 1672-1676 рр. Центральна оборонна вежа має арочний в'їзд із порталом, оздобленим білим каменем, над яким на фронтоні збереглися залишки шляхетського гербу [1; с.

30]. Особливе місце займає Червоногородський замок. Замок з'явився ще за літописних часів, а у XIX ст. його було перебудовано на вишуканий палац у романтичному стилі неоготики. До нашого часу збереглися дві білокамінні вежі з зубцями-мерлонами на верхівках.

Івано-Франківщина є батьківщиною багатьох видатних діячів. На просторах Івано-Франківської області народилися керівник опришківського руху О. Довбуш, сподвижник Б. Хмельницького С. Височан, письменники І. Вагилевич, В. Стефаник, М. Черемшина, Л. Мартович, М. Підгірянка, мистецтвознавець С. Гординський, композитор А. Кос-Анатольський, художники Я. Пстрак та В. Касіян, скульптори М. Бринський та Г. Крук, провідні діячі національно-визвольного руху Д. Вітовський та С. Бандера. Ці особистості внесли великий вклад в історико-культурний потенціал краю.

Івано-Франківщина відома як одна з етнічно найоднорідніших областей України, частка українців становить 94,7 % від усього населення. Завдяки цій обставині та периферійному положенню області тут впродовж багатьох століть зберігаються автохтонні традиції народної української культури. У етнографічних районах краю збереглися різні види художніх народних промислів і ремесел (різьбярство, кушнірство, писанкарство, мосяжництво, кераміка, ткацтво, вишивання, лимарство, боднарство, сироваріння тощо). Дерев'яні гуцульські й бойківські церкви, гражди, малі архітектурні форми відомі в усьому світі. Визначним центром гуцульського мистецтва є Косів. І зарубіжні, і вітчизняні туристи вважають за необхідне відвідати знаменитий косовський ярмарок та придбати для себе мистецькі вироби. Популярними серед туристів є Коломия, Верховина, Болехів.

На території області розташовані численні музеї та їх кількість постійно зростає. За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області якщо у 1995 р. було 8 музеїв які відвідали 199,2 тис осіб, то через десять років у 2005 р кількість музеїв вже становила 18, а численність відвідувачів – 447,5 тис. У 2014 році кількість музеїв зросла до 24, а чисельність відвідувачів – 450,5 тис. Чисельність екскурсантів на внутрішньому ринку Івано-Франківщини 2014 р. досягла 1019836 осіб [3].

Відомою туристичною атракцією є Івано-Франківський обласний краєзнавчий музей, який займає будівлю міської ратуші у центрі Івано-Франківська. Фонди Івано-Франківщини налічують понад 110 тис. одиниць з поміж яких: етнографічна, археологічні, палеонтологічні, філателістична (одна з найбільших в Україні – понад 25 тис. одиниць зберігання), нумізматична колекції. Також у фондах музею документи, стародруки XVII-XVIII ст. ікони, зброя, живопис XIX-XX ст. тощо. Експозиція музею детально ознайомлювати

туристів з природою, культурою, історією та побутом Прикарпаття.

Один із надзвичайно цікавих музеїв є історико-меморіальний музей Степана Бандери, присвячений особистості, іменем якої називався національно-визвольний рух 1940-50-х рр. ХХ ст. за побудову та утвердження української держави. Експозиція музею ілюструє державотворчі процеси початку ХХ ст., розкриває середовище в якому ріс і виховувався Степан Бандера, а також постать Провідника ОУН, його життя та революційну діяльність.

Щороку тисячі туристів відвідують Прикарпаття, щоб прийняти участь в різноманітних фестивалях, ярмарках, виставках. На протязі 20 років відбувається фестиваль гуцулів, на який приїжджають з різних країн Молдови, Румунії, Польщі, Естонії, США. Під час проведення цього фестивалю відбуваються виступи народних танцювальних колективів, працюють майстри народного мистецтва, відбувається дегустація національних страв.

Також користується популярністю фестиваль Медовий Спас у Коломиї, під час якого обмінюються досвідом бджолярів з усієї України та напрацьовують спільну стратегію дій щодо подальшого розвитку бджільництва на теренах нашої держави.

Отже, Івано-Франківська область має значний потенціал для розвитку історико-культурного туризму. Перспективними напрямками є залучення музеїв до екскурсійної діяльності, відновлення замків та інших фортифікаційних споруд, розвиток фестивального туризму.

Література:

1. Головчанська У. О. Пам'ятки, історія Прикарпаття: навч. посібник / У.О. Головчанська. – Івано-Франківськ: ІМЕ, 2002.– 92 с.
2. Кіндрачук Н. Історико-культурна спадщина Карпатського регіону України: сучасний стан та перспективи / Надія Кіндрачук // Історико-культурні пам'ятки Прикарпаття та Карпат – важливі об'єкти в розвитку туризму. Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Львів, 24-25 квітня 2014 р. – С. 116-121.
3. Головне управління статистики в Івано-Франківській області. Офіційний сайт <http://www.ifstat.gov.ua>.